

Bir Film İmanı Yok Edebilir mi?!

- Hz. Muhammed: Allah'ın Elçisi Filmi Üzerine
Bir Değerlendirme-

29 Ekim Cuma günü İranlı yönetmen Mecid Mecidi'nin "**Hz. Muhammed: Allah'ın Elçisi**" isimli filmi vizyona girdi. Biz de bir grup arkadaşla 1 Kasım Pazartesi günü filmi izledik. Mezkur filmle ilgili medyada birçok yorum ve eleştiri yapıldı. Yapılan eleştirilerin çok yüzeysel ve yersiz olduğunu müşahade etmiş oldum. Özellikle "Bu filmi izleyenlerin imanının tehlikeye gireceği" endişesini dikkate alarak arkadaşlara "Film başlıyor. Lütfen iman kemerlerinizi bağlayın!" uyarısında bulundum. Gerçekten de imanları pamuk ipliğine bağlı olanlar için film tehlike arz edebilir. En yoğun eleştiri ise Hz. Peygamber'in elinin, ayağının, saçlarının vs. gözükmemesi, kısaca bir insan tarafından canlandırılmasıydı. Filmi izlemeden önceki tahminlerim ve kanaatim filmi izledikten sonra da pek değişmedi.

Gelelim filmle ilgili kanaatlerime:

1- Hz. Muhammed'in çocukluk dönemini anlatan bu film, üç bölümden oluşacak serinin birincisi. Film vahyin ilk dönemlerini kısaca hatırlatarak Fil Hadisesi ile konuya başlıyor. Bana göre sinema tekniği açısından oldukça başarılı. Mekanlar, döneme ait olabilecek eşyalar, kıyafetler, vs. yerlerine oturmuş. Olayların görsel efektlerle desteklenerek anlatımı gayet etkileyici. Tipler de oldukça başarılı. Bir Çağrı filmi kadar olmasa da ciddi emek verildiği ve harcama yapıldığı aşikar. Ben bir sinema eleştirmeni olmadığım için teknik kısmıyla ilgili bu kadarıyla iktifa edeceğim.

2- Yönetmenin Şii olduğunu unutmazsanız Ehli Sünnet'e uymayan bazı bölümleri anlamamız ve yorumlamamız daha kolay olacaktır. Hz. Peygamber'in dedesi Abdulmuttalib'in ve amcası Ebu Talib'in isimleri Hanifler arasında geçmemesine rağmen filmde Müslüman olarak takdim edildiğini görüyoruz. Bu düşünce tarihi kaynaklarda olmamasına rağmen Şii düşüncenin bir yansıması denilebilir. Çünkü Şii akidede imamların masumiyeti babadan oğula geçen bir vasf olduğu için hem Hz. Peygamber'in dedesinin hem de İmam Hz. Ali'nin babası Ebu Talib'in putperest olması mümkün değildir. Onların da Müslüman olmaları gerekir. Halbuki Abdulmuttalip Muhammed (as) henüz çocukken yani Peygamberlik öncesi ölmüştür. Dolayısıyla onu Müslüman kabul etmek zorlama bir yorumdur. Ebu Talib'in Müslüman olduğuna dair Sünni kaynaklarda bir bilgi bulunmamakta, Şia'ya göre ise gizli Müslüman olduğu varsayılmaktadır. Kişisel kanaatime göre; kalplerin özünü Allah bilir. Gerek dedesi gerekse amcası iyi birer insan olarak bilinmektedir. Annesinin vefatından sonra Hz. Muhammed'e kol kanat geren dedesi olmuştur. Dedesinin vefatıyla uzunca bir zaman amcasının himayesinde yaşamıştır. Her ikisinin de küfürleri ve zalimlikleri aşikar olarak belgelenmediği takdirde onlar hakkında hüsnü zan beslemek mümine yakışacak bir tavidir. Yüce Allah'ın cennetini tekellerine alarak, oraya girecekleri kendi onaylarından geçirmeye çalışanları hadlerini bilmeye ve Allah adına ahkam kesmeyi terk etmeye davet ediyorum.

3- Emevi-Haşimi çekişmesinde de Mecidi'nin doğal olarak Haşimi tarafını öne çıkarması Şii olmasının bir gereğidir. Yeri gelmişken Emevilerin -özellikle Hz. Peygamber'in vefatından sonra- saltanat hırsıyla İslam'a ne kadar zarar verdiklerini hatırlatmak isterim. Maalesef bilinçsizce, parti ya da futbol takımı tutar gibi mezhep-meşrep bağnazlığı insanın gözlerini kör ediyor. Kişilerin bağlı bulunduğu, sevdiği gurubun zulümleri kendi bakış açılarıyla lütfâ dönüştürdüğü gibi düşman gördüğü gurubun iyilik ve güzellikleri ise zulüm olarak yorumlanabilmektedir. Bu durum hem Şii hem de Ehli Sünnetin fanatikleri için ayıdır.

4- Hz. Muhammed'in bir insan tarafından canlandırılmasına gelince: O bir melek değildi ki melek tarafından canlandırılsın. "Ben de sizin gibi bir insanım" diye Kur'an'da birden çok ayette açıkça bildirilmesine rağmen bazıları onu melekleştirmeye hatta tıpkı Hz. İsa gibi tanrılaştırmaya kalkıyorlar. Bu, Hz. Peygamber'e yapılabilecek en büyük ihanettir. O, eti-kemiği olan, yiyip içen, gülen ağlayan, yeri geldiğinde korkan, yeri geldiğinde cesaret abidesi olan hem maddi hem manevi yönü bulunan, ruh ve bedenden müteşekkil bir varlıktır. Bakara Suresi son ayetinde belirtildiği gibi diğer peygamberlerden de bir farkı yoktur. Şimdi sormak istiyorum. Hz. Nuh, Hz. Musa, Hz. İbrahim, Hz. Yu-

suf, Hz. İsa ile ilgili çekilen filmlerde onları canlandıranlar kimlerdi, melekler miydi? Güzelliği ve iffetiyle tebarüz eden Hz. Yusuf'un filmini izlerken hayran olup ballandıra ballandıra anlatan zevata sormamız gerekmez mi. Hz. Yusuf da bizim peygamberimiz değil mi? Neden o zaman sesiniz çıkmıyordu da Hz. Muhammed'in eli, gözü vs. gözüktü diye kıyameti koparıyorsunuz? Kaldı ki Şemal kitaplarında tasvir edilmedik yeri kalmamış Hz. Peygamberin. Bu bilgiler kullanılarak sadece bir kişi tarafından değil de (o zaman Hz. Peygamber o kişiyle özdeşleştirilebilir, bu biraz tehlikelidir) birden çok kişi tarafından layıkıyla (kılık kıyafeti, yürüyüşü, oturup kalkışı, konuşurken karşısındakine verdiği değeri, temizliği, zarıflığı, tebessümü, üzülp ağlaması, insana, hayvana ve doğaya merhameti vs.) canlandırılrsa ne mahsuru olur. Özellikle çocukların kavrayabilmesi için varlıkları mümkün olduğunca müşahhas halde tanıtmak önemlidir. Kaldı ki filmde Hz. Muhammed'i canlandıran çocuğun yüzü hiç gösterilmemiş, sesi ise altyazı ile verilmiştir.

Filmin orijinalinde normal şekilde sunulan Hz. Muhammed'in konuşmaları, ülkemizdeki gösterimlerde sadece altyazıyla verilmiştir. Bir insan ağlamasını, gülmesini, feryadını, altyazıyla nasıl ifade edebilir ki? Bu durum da filmin akışını engellemektedir.

5- Filmde beni en çok etkileyen ise Hz. Peygamberin çocuk yaşta çektiği sıkıntılar ve kadınlarla çocuklara gösterdiği merhamet idi. Annesi Amine ve süt annesi Halime tiplerini ve oyunculukları oldukça güzel. Annesini kaybettiği andaki duygusal sahne bir kaç damlanın gözlerimden akmasına vesile oldu. Ağlayabilmek gerçekten çok güzel bir duygu.

Ayrıca diri diri gömülmek üzere olan bir kız çocuğunu kucağına alıp onu babasına göstererek gözlerinin güzelliğini babasından aldığını, bu güzelliğin ileride ona vereceği torunları vasıtasıyla yaşayacağını zikredip babasının kalbini yumuşatması ve kızı kurtarması da oldukça etkileyici bir sahne.

Bunun yanı sıra Batı tarafından bir proje olarak hayata geçirilen İslamofobi algısının da bir karalama olduğunu, İslam'ın ve Peygamberi'nin barış ve rahmet getirdiğini göstermesi, kayda değer güzelliklerdendir.

6- Filmde beni rahatsız eden en önemli husus, -medyadaki eleştirilenlerin de pek değinmediği- insanüstü güçlere sahip bir Muhammed portresi çizilmesidir. Bu bölümlerde, özellikle ışık oyunları ile çizilmeye çalışılan mistik atmosfer, izleyenleri gerçeklikten sanallığa taşımaktadır. Kur'an'ın bize anlatmadığı, değinmediği -sadece bazı zayıf rivayetlere dayanan- birçok mucizevi olayla Hz. Muhammed'in olağanüstü güçlere sahip olduğu zihinlere yerleştirilmeye çalışılmıştır. Adeta Hollywood filmlerindeki sanal kahramanlar ve onların doğüstü güçlere sahip olmasına benzer bir tablo çizilmiştir. Oysa onlar gerçek-

liği olmayan, zihinlerde yaratılmış sanal varlıklardır. Hz. Muhammed ise söylemleri ve yapıp ettikleriyle tarihin akışını değiştirmış insan bir peygamberdir. Bu mucizevi olaylar muvacehesinde filme bakıldığında şia'nın Ehli Sünnet kaynaklarıyla hiç de ayrı dışmediği görölüyor. Bunun sebebinin de Hz. Muhammed'in adeta diğer peygamberlerle yarıştırılmasından kaynaklandığı bilinen bir şeydir. Kur'an'ın anlattığı Hz. Muhammed'le örtüşmeyen, rivayetlerin oluşturduğu insanüstü peygamber tasviri özellikle çocuk ve gençler için yanlış bir peygamber algısının yerleşmesine sebep olacaktır.

Tevrat Hz. Musa'yı, İnciller de Hz. İsa'yı mucizeleriyle inananlarına takdim etmektedirler. Kur'an-ı Kerim'de ise Hz. Muhammed mucizeleriyle değil örnek yaşantısıyla (üsve-i hasene) anlatılmaktadır. Filmde eğer eleştirilecekse, en büyük eleştiri Hz. Muhammed'in henüz peygamber olmadan önce bu kadar büyük mucizeler göstermiş gibi anlatılmasıdır. Birinci de böyleyse serinin diğer ikisinde ne tür mucizeler olur Allah bilir. Burada Mecidi'yi ve filmini eleştirmeden önce, Sünni ve şii kaynaklarda Hz. Muhammed'e atfedilen yığınla mucize rivayetleri yeniden gözden geçirmek gerekir diye düşünüyorum. Aslında yapılan iř, din âlimi bile olmayan bir yönetmenin din kitaplarında (!) bulduğu malzemeyi beyaz perdeye aktarmasından başka bir şey değildir.

7- Dikkat çekmek istediğim bir diğer husus da Mekkeli müşriklerin Allah'sız olarak gösterilmesidir. Oysa onlar putlarını Allah'a ulaştıran birer aracı olarak kabul etmekteydiler. Onlara müşrik denilmesinin sebebi de budur. Bu konu hakkıyla işlenseydi günümüzde Allah'a ulaşmak için bir sürü aracı edinenlere de iyi bir ikaz olabilirdi. Bunun yanı sıra Yahudilerin, Hz. Muhammed'i, kendi kavimlerinden çıkmadığı için öldürmek maksadıyla çevirdikleri entrikalara haddinden fazla yer verilmektedir. Rahip Bahira ve Hz. Muhammed'e inanan bir Yahudi'nin de birkaç sahnede öne çıkarılması sanki Ehli Kitap'la diyalog ve hoşgörü kapılarını aralama çağrışımı uyandırdı bende. Oysa müşriklerin inanç ve hayat tarzlarını gözler önüne seren sahnelerin daha çok olması Hz. Peygamber'in içine doğduğu toplumu tanımamız açasından daha önemliydi.

8- Son olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti yetkililerine ve Kültür Bakanlığı'na bir çağrıda bulunmak istiyorum. Daha düne kadar devletin kültür için ayırdığı imkanların çoğu opera, bale vs. gibi sözde çağdaş sanatlara akmaktaydı. 14 senelik AK Parti hükümetleri döneminde gerçekten ciddi yatırımlar, yollar, köprüler, binalar vs. yapıldı. Fakat sinema, tiyatro gibi toplumları etkilemek ve dönüştürmekte çok etkili olan alanlar unutuldu. Halen bu sahada malum zihniyet sahipleri cirit atmaktadır. Arap ülkelerine ve Avrupa'ya, Türk milletini (doğal olarak Müslümanları) yanlış tanıtan diziler ve filmler ihraç edilmektedir. Bu filmler ve diziler sebebiyle Türkiye ve Müslüman algısı ciddi yara almaktadır.

Mecidi'nin film bütçesi 30 milyon dolardır. Bence Türkiye Cumhuriyeti en az 100 milyon dolarlık bir "*Hz. Muhammed ve İslamiyet*" filmi yaptırmalı. Temel kriter de Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de anlatılan Hz. Muhammed olmalı. Mümkün olduğu kadar da Şii-Sünni farklılıkları göz ardı edilerek ortak algı ve inançlar doğrultusunda konu işlenmeli. İslam vahdetini istiyorsak bu kaçınılmazdır. Bu filmi çekecek yetenek ve kabiliyette Türk yönetmenlerimiz varsa öncelikle onlar tercih edilmeli, yoksa bu işi hakkıyla yapabilecek ve oynayabilecek -farklı millet ve dinlerden de olsa- tüm yönetmen ve oyuncular değerlendirilmelidir. Anthony Quinn'in oynadığı Hz. Hamza karakteri hala belleklerimizden silinmemiştir. Keşke rahmetli Mustafa Akkad yaşasaydı da bu film ona yaptırılsaydı. Maalesef bizler değerlerimizi kaybedince anlıyoruz.

Bütün bunlardan sonra Mecidi'ye -bir takım eksiklikleri ve yanlışlıklarına rağmen- alemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Muhammed'i insanların gündemine soktuğu için teşekkür etmemiz gerektiği kanaatindeyim. Bazılarının bu filmin bir Batı projesi ve Acem oyunu olduğunu söylemeleri mesnetsiz ve haksız bir eleştiridir. Ortaya daha güzelini koymak yerine sadece eleştirmek kolaycılığa kaçmaktır. Bir darb-ı mesel olan "*Karanlığa küfredeceğine kalk bir mum yak*" sözü sanırım bu zevat için söylenmiş olsa gerek.

Vesselam.

Hüseyin NAZLIAYDIN